



REPUBLIKA SLOVENIJA  
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,  
ZNANOST IN ŠPORT



Zavod  
Republike  
Slovenije  
za šolstvo

Program osnovna šola

# MADŽARSKA LJUDSKA GLASBA

## IZBIRNI PREDMET

Učni načrt

7. ali 8. razred: 35 ur

9. razred: 32 ur

Program osnovna šola  
**MADŽARSKA LJUDSKA GLASBA**  
Izbirni predmet  
Učni načrt

**Avtor:**

**József Cseke**, učitelj glasbene vzgoje, dirigent, ljudski glasbenik; Batthyány Lajos Gimnázium, Nagykanizsa, Madžarska

**Strokovni recenzentki:**

Dr. **Lujza Tari**, Filozofski center Madžarske akademije znanosti, Univerza za glasbo Ferenc Liszta, Budimpešta

**Eva Orban**, Glasbena šola Lendava

**Redakcijski popravki:** **Mária Pisnjak**, Zavod RS za šolstvo

Izdala: Ministrstvo RS za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Jernej Pikalo**

Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Slovenski prevod: **Enikő Balaskó**

Jezikovni pregled: **Olga Paušič**

Prva izdaja

Ljubljana 2014

Sprejeto na 162. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje dne 13. februarja 2014.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji  
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:781.7(439)(0.034.2)

CSEKE, József

Učni načrt. Program osnovna šola. Madžarska ljudska glasba : izbirni predmet [Elektronski vir] / [avtor József Cseke ; slovenski prevod Enikő Balaskó]. - 1. izd. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport : Zavod RS za šolstvo, 2014

Način dostopa (URL):

[http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti\\_narodno/Mad\\_ljudska\\_glasba\\_izbirni.pdf](http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_narodno/Mad_ljudska_glasba_izbirni.pdf)

ISBN 978-961-03-0236-0 (Zavod RS za šolstvo, pdf)

1. Gl. stv. nasl.

273210880

## KAZALO

1	OPREDELITEV PREDMETA .....	4
2	SPLOŠNI CILJI PREDMETA .....	5
3	OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE PREDMETA .....	5
4	STANDARDI ZNANJA .....	6
5	DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	7
5.1	Uresničevanje ciljev predmeta.....	7
5.2	Individualizacija in diferenciacija.....	7
5.3	Medpredmetne povezave .....	8
5.4	Preverjanje in ocenjevanje znanja.....	8
6	ZNANJA, KI JIH MORAJO IMETI IZVAJALCI PREDMETA .....	9

# 1 OPREDELITEV PREDMETA

*Madžarska ljudska glasba* je izbirni predmet v programu osnovne šole. Predmet je enoleten, izvaja se v 7., 8. ali 9. razredu po eno uro na teden, kar pomeni v 7. in 8. razredu 35 ur, v 9. razredu pa 32 ur v šolskem letu.

V kmečki družbi je bilo samoumevno, da je glasba, ljudska pesem spremljala življenje ljudi od rojstva do smrti, zato so tako otroci kot najstarejši znali peti, kar se je do danes zelo spremenilo.

Cilj predmeta je, da učenci spoznajo, da ljudska pesem ni le spomin na pretekle čase, ampak je lahko tudi del življenja sodobnega človeka. To glasbo lahko danes ohranimo in oživimo le z zavestnim poučevanjem oziroma učenjem. V nekdanjih vaških skupnostih se je pesem širila od ust do ust, torej preko poslušanja. To metodo želimo uporabiti kot učno metodo tudi v okviru sodobnega pouka.

Osnova učenja je torej predstavitev glasbe/pesmi s strani učitelja in branje not, izvirni zvočni posnetki, ki jih note le dopolnjujejo, razložijo. Béla Bartók je zapisal: *»V določeni vokalizaciji, barvi glasu, tempu in mnogih drugih malenkostih izraženi načini predstavitve so zelo pomembni izvajalci ljudske glasbe: torej niso pomembni le zapisljivi glasovi melodije, ampak tudi mnoge druge lastnosti izvedbe melodije - kot orodje predstavitve melodije.«*

Pomembna naloga predmeta je tudi krepitev ljubezni do madžarskega jezika, književnosti in madžarske kulture.

Glavna področja predmeta so:

- madžarske ljudske pesmi, ki ne pripadajo določeni priložnosti,
- madžarska ljudska glasba v splošnem,
- ljudski običaji.

Izbirni predmet madžarska ljudska glasba se izvaja predvsem v madžarščini, lahko ga izberejo učenci, ki se učijo madžarščino kot materni ali kot drugi jezik.

## 2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA

Učenci:

- razvijajo zmožnost sprejemanja glasbenih del,
- razvijajo sposobnosti glasbene reprodukcije (petja), kreativne glasbene dejavnosti in branja not,
- spoznajo vrednote madžarske narodne, znotraj tega ljudske kulture,
- pridobivajo znanja o madžarski ljudski glasbi in organizirajo usvojene vsebine,
- s pridobivanjem znanja o ljudski glasbi oblikujejo estetski čut,
- razvijajo socializacijske sposobnosti,
- z negovanjem madžarskih narodnih običajev in vrednot oblikujejo pozitiven odnos do različnih kultur,
- razvijajo čut pripadnosti določeni skupnosti in lastno identiteto.

## 3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE PREDMETA

CILJI

VSEBINE

### O madžarski ljudski glasbi - Uvod

Učenci:

- spoznajo značilnosti madžarske glasbene kulture,
- spoznajo ljudsko glasbo zgodovinske Madžarske in svoje regije,
- spoznajo najpomembnejša ljudska glasbila,
- usvojijo osnove glasbenega branja in pisanja,
- razvijajo glasbeni spomin,
- krepijo skupinsko zavest s skupnim petjem, igranjem, plesom, z združitvijo glasbe in gibanja,
- razvijajo svojo osebnost in bogatijo svoje čustveno življenje.

- instrumentalna ljudska glasba
- ljudska glasbila (flavta, dude, »hardigardi«, citre, cimbale, godala)
- ljudska glasbena skupina - majhna skupina, godalna skupina, velika skupina s klarinetom, pihalni orkester
- glasbenega znanja (slog, melodija, ritem, tempo, lestvice, oblika, harmonija, tonaliteta, enoglasje in večglasje, dinamika, barva glasu)
- osnove glasbene pisave in branja, relativna solmizacija

### Madžarske ljudske pesmi, ki ne pripadajo določeni priložnosti

Učenci:	- stari slog madžarskih ljudskih pesmi
- spoznajo in usvojijo nekaj madžarskih ljudskih pesmi,	- novi slog madžarskih ljudskih pesmi
- razvijajo izrazno intonacijo in ritmične sposobnosti,	- pesmi ljudskih iger
- vzljubijo skupno petje in tako postanejo odprti za sprejemanje glasbenih doživetij.	- pesmi, povezane z opravljanjem dela
	- pesmi o vojaškem življenju
	- balade, pesmi rokovnjačev
	- ljudske pesmi iz leta 1848
	- ljubezenske pesmi

### Ljudski običaji

Učenci:	- pesmi, ki se navezujejo na ljudske običaje, praznike (Lucijino, božič, novo leto, pustne pesmi, velikonočne pesmi, binkošti)
- spoznajo doživetje dramaturgije dogodkov preko ljudskih običajev.	- ljudske pesmi gostij

### Povezava ljudske glasbe in drugih glasbenih zvrsti

Učenci:	- dela Bartóka, Kodályja, Stravinskija in drugih skladateljev
- primerjajo in razumejo odnos med ljudsko in klasično glasbo, oz. med današnjimi glasbenimi smeri.	- Worldmusic, fuzijska glasba

## 4 STANDARDI ZNANJA

Minimalni standardi so označeni krepko.

Učenec:

- **aktivno sodeluje pri skupnem petju, pri vajah** in analizi ljudskih pesmi,
- **zna zapeti polovico obravnavanih pesmi v primernem slogu, manjše intonacijske napake so dovoljene,**
- pozna zvrsti ljudske glasbe in funkcijo obravnavanih ljudskih pesmi,
- prepozna slog ljudske pesmi in pozna merila, ki to utemeljujejo: lestvica, struktura, oblika, določi njeno mesto v kmečki kulturi (etnografija, ljudska glasba, ljudski ples),
- **pozna in ustrezno uporablja temeljne pojme, povezane z ljudsko glasbo,**
- **pozna nekaj ljudskih običajev svojega kraja,**
- pozna povezavo med ljudsko in klasično glasbo, oz. med današnjimi glasbenimi smeri.

## 5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

### 5.1 Uresničevanje ciljev predmeta

Strokovna podlaga uresničevanja ciljev predmeta je Kodályev koncept, ki glasbeni razvoj otroka gradi na temelju ljudske glasbe ter tako vzgaja celostno osebo, ki je ob tem, da ohranja narodne običaje, odprta, kreativna oseba in družabno bitje.

Eden izmed pomembnih pogojev poučevanja ljudske pesmi je tvorba glasu, ki je nepogrešljiva pri vseh zvrsteh petja. Čeprav se pravila tvorbe glasu v določeni meri nanašajo na vse pevne zvrsti, moramo upoštevati, da obstajajo nekatere metodološke razlike, ki jih določajo slogovne razlike ljudske melodije. Učitelj naj ne sili načina »ljudskega« petja, vendar naj pokaže, kaj je npr. razlika v artikulaciji pri zborovskem in kaj pri ljudskem petju.

Pri učenju ljudske pesmi naj bosta tvorba glasu in poznavanje slogov enako pomembna. Učitelj naj bo pozoren na to, da z uporabo zvočnih posnetkov učencu posreduje izvirne značilnosti sloga, zvočne slike, značilnosti dialekta. Učenci naj imajo možnost izbire pesmi znotraj določenega sklopa, kakor tudi možnost izvirnega petja.

Če možnosti dopuščajo, se priporoča tudi obisk glasbenega koncerta ljudske glasbe ali plesne hiše ljudskega plesnega izročila in povabilo ljudskih pevcev.

### 5.2 Individualizacija in diferenciacija

Učencem glede na zmožnosti in druge posebnosti prilagajamo pouk (notranja diferenciacija) izbirnega predmeta madžarska ljudska glasba tako v fazah načrtovanja, organizacije in izvedbe kot pri preverjanju in ocenjevanju znanja. Pri tem smo še posebej pozorni na specifične skupine in posameznike; vzgojno-izobraževalno delo temelji na konceptih, smernicah in navodilih, sprejetih na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje:

- Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci,<sup>1</sup>
- Učne težave v osnovni šoli: koncept dela,<sup>2</sup>
- Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja: navodila za prilagojeno izvajanje programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo,<sup>3</sup>
- Smernice za vključevanje otrok priseljencev v vrtce in šole.<sup>4</sup>

---

<sup>1</sup> Sprejeto na 25. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 2. 1999.

<sup>2</sup> Sprejeto na 106. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 10. 2007.

<sup>3</sup> Sprejeto na 57. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 4. 2003.

<sup>4</sup> Sprejete na 152. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 25. 10. 2012.

Pri izbiri pesmi moramo upoštevati učenčevo starost, spol, glasovne sposobnosti, glasbeno predznanje in stopnjo zrelosti.

### **5.3 Medpredmetne povezave**

Predmet je v korelaciji z naslednjimi obveznimi predmeti: glasbena umetnost (nadgrajuje in pogloblja pri tem predmetu razvite zmožnosti in pridobljena znanja), madžarščina kot materinščina, geografija (geografija Karpatskega bazena), zgodovina (zgodovina Madžarov), biologija (glasotvorni organi) in izbirnimi predmeti gledališče in drama, madžarski ljudski plesi in etnologija Madžarov.

### **5.4 Preverjanje in ocenjevanje znanja**

Učitelj preverja doseganje ciljev oziroma standardov znanja pred, med in ob koncu obravnave učnih vsebin oz. sklopov. S preverjanjem znanja zbira informacije o tem, kako učenec dosega cilje oziroma standarde znanja.

Po obravnavi učnih vsebin oz. sklopov in po opravljenem preverjanju znanja sledi ocenjevanje znanja, ko učitelj ugotavlja in oceni, v kolikšni meri učenec dosega v učnem načrtu določene cilje oziroma standarde znanja. Ocenjujejo se učenčevi ustni odgovori ter pisni, likovni, tehnični, praktični in drugi izdelki, projektno delo in nastopi učencev.

Preverjanje in ocenjevanje je treba v letni pripravi skrbno načrtovati.

Osrednja dejavnost predmeta je petje, zato je najpogostejši način ocenjevanja nastop oziroma sodelovanje pri skupnem petju. Izvajanje teh ocenjujemo skladno s skupaj dogovorjenimi kriteriji (npr. petje pesmi na pamet, reprodukcija glasbenega znanja, ki se navezuje na pesmi, prepoznavanje večkrat poslušanih glasbenih melodij). Vsebinska znanja lahko preverjamo in ocenjujemo tudi na osnovi ustnega ali pisnega izdelka. O koncertih lahko učenci pripravijo pisno ali ustno poročilo, ob različnih načinih prezentacije (npr. PPT).

Pomembno je, da učencem vedno sporočamo tudi dodatne, kvalitativne informacije. Na ta način bolj osvetlimo znanje in pomanjkljivosti.

Učence na začetku šolskega leta seznanimo s tem, kaj in kako bomo ocenjevali, in predstavimo kriterije posameznih ocen.



## 6 ZNANJA, KI JIH MORAJO IMETI IZVAJALCI PREDMETA

PREDMET	IZVAJALEC	ZNANJA
izbirni predmet madžarska ljudska glasba	učitelj	kot jih mora imeti učitelj glasbene umetnosti in poznavanje področja madžarske ljudske glasbe